

Karaktärisering och kulturhistorisk värdering

Jäts nya kyrka

Jäts socken i Växjö kommun
Kronobergs län

Smålands museum
Thomas Lissing
2007

Inledning

Bakgrund och syfte

I samband med upprättandet av vård- och underhållsplaner för kyrkor i Växjö stift har Smålands museum på uppdrag av arkitekt Mikael Borgström, Ingelstad, genomfört en karaktärisering och kulturhistorisk värdering av Jäts nya kyrka under våren 2007. De kyrkor som berörs är de som tillhör Svenska kyrkan och omfattas av kulturminneslagen, dvs. kyrkobyggnader som är tillkomna före utgången av år 1939 och ytterligare några som skyddas genom särskilt beslut av Riksantikvarieämbetet. Arbetet bekostas av medel från den kyrkoantikvariska ersättningen. Karaktäriseringen och den kulturhistoriska värderingen syftar till att användas som underlag för vård- och underhållsplanen.

Nedanstående material består av en historik över kyrkobyggnaden, en beskrivning av exteriör och interiör samt en kulturhistorisk bedömning. Arbetet har varit uppdelat i en fältdel med inventering samt arkivgenomgång. De aktuella arkiv som gått igenom har främst varit länsmuseets topografiska arkiv och Antikvarisk- topografiska arkivet, Riksantikvarieämbetet i Stockholm. Uppgifter har vidare hämtats från aktuell litteratur, däribland hembygds litteratur. De redovisade arkivuppgifterna utgör en sammanfattning av genomgångna arkiv och ska inte ses som en komplett beskrivning av kyrkobyggnadens historia.

Kulturhistorisk bedömning

En kulturhistorisk bedömning är aldrig definitiv utan kontinuerligt föremål för omvärderingar. Bedömningen utgår från såväl den enskilda kyrkobyggnadens värden som kyrkomiljön i sin helhet, men också värden i förhållande till andra kyrkobyggnader i stiftet och övriga landet. Inför varje planerad förändring skall tillstånd inhämtas från länsstyrelsen och varje ärende behandlas där från fall till fall. Den kulturhistoriska bedömningen utgör underlag för beslut om vilka åtgärder som kan vara berättigade till kyrkoantikvarisk ersättning.

Jäts nya kyrka

Kortfattad historik

Jäts gamla kyrka från tidig medeltid ansågs i mitten av 1800-talet ha blivit alldeles för trång för den växande församlingen. Att bygga ut den var inte aktuellt utan man diskuterade istället möjligheten att bygga en helt ny kyrka. Precis som i många andra församlingar i samma situation tvistade man om var den skulle placeras. 1902 skänkte baron Rappe en bit mark i Helgåkra, vilket avgjorde saken. Den kände arkitekten Erik Lallerstedt anlätades och han presenterade ritningar på en liten landsortskyrka i jugendstil.

Kyrkan stod färdig 1909, och hade då övertagit predikstol, kyrkklockor och ett flertal lösa inventarier från den gamla kyrkan som då lämnades att förfalla. Den nya kyrkan invigdes på trettondagen 1910 av biskop N J O H Lindström.

Exteriör

Jäts nya kyrka är relativt liten i formatet. Den är uppförd av tegel på grundmurar av huggen granit, med putsade fasader och med omfattningar runt dörrar och fönster i släthuggen granit. Kyrkan har ett rektangulärt långhus med resligt sadeltak, ett torn med högt torntak i öster och ett rakslutet kor i väster. Det senare har en utbyggd låg sakristia åt söder. På den norra sidan finns dessutom mellan torn och långhusgavel en tresidig trapphusbyggnad i nästan samma höjd och bredd som gaveln.

Tornets murade del är relativt låg men den totala höjden är stor eftersom det kopparinklädda taket är mycket högt. Tornets nedersta del är något bredare och avdelas från den övre med en utkragande gesims av släthuggen granit. Även takgesimsen är av granit och är utformad som en tandsnittsfris.

Tre trappsteg i släthuggen granit, med räcken i svart smidesjärn, leder upp till porten. Denna omfattas av ett stickbågsvalv i släthuggen granit, på sidorna utformat som hörnkedjor. Dörrarna är klädda med grönmålad stående panel och utsmyckade med ornamenterade gångjärn i jugendstil av svartmålat smidesjärn. Över porten sitter en lykta av kopparplåt och gulfärgat råglas.

Lite över entrén sitter på östsidans fasad ett fönsterpar i form av två mindre spetsbågar intill varandra. Ytterligare en våning längre upp finns tre stående smala rektangulära fönster i en och samma granitomfattning. På den södra sidan har bottenvåningen ett lågt fönster i spetsbågeform i anslutning till gesimsen.

Tornstaket är mycket högt och spetsigt och döljer i den nedre delen även själva klocktornet. Istället för synliga ljudluckor öppnar sig taket där i jalusiform runt tornspiran. Tornet kröns överst av ett stiliserat hjulkors.

Långhuset är rektangulärt med högrest sadeltak. På var långsida sitter tre fönsterpar, vardera bestående av två medelstora spetsbågar med sammanhängande granitomfattningar. Fönstren sitter symmetriskt grupperade, men ovanligt högt upp på fasaden. En egentlig takgesims saknas, endast ett smalt grönmålat listverk av trä syns under den smala takfoten.

Den tresidiga utbyggnaden i kyrkans nordöstra hörn har två fönster över varandra. Dessa är av spetsbågeform och mycket små.

Koret är rektangulärt till formen med samma vinkel på sadeltaket som på långhusets. Det är i storleken något smalare och lägre än detta. I både det sydvästra och nordvästra hörnet finns en utskjutande rak strävpelare av något lägre höjd än korets takfot. Korfönstret åt väster är stort med en kraftig granitombfattning. Dess yttre kontur formar en bred spetsbåge medan dess inre form utgörs av en större cirkel ovanpå tre mindre spetsbågar, samt mellanrummen mellan dessa.

Den lilla sakristian åt söder är en kvadratisk utbyggnad från koret, som även delvis täcker långhusets sydvästra hörn. Dess valmade tak når precis upp till korets takfot.

Åt söder finns en trappa av släthuggen granit om sju steg upp till den rektangulära porten. Dörren är klädd med grönmålad stående panel och har enklare gångjärn än huvudentrén, men även dessa har typiskt jugendutförande. En lykta i opakt glas och kopparplåt sitter över dörren, samt bredvid densamma en röd brandlarmsklocka. Sakristians östra sida har ett litet spetsbågsfönster och dess västra sida har två likadana i gruppering.

Mellan sakristians västra sidovägg och korets södra strävpelare finns en något utbyggd port med en dörr av samma typ som på sakristian. En gjuten betongtrappa om två steg leder ner till denna. Över dörren sitter en lykta av små blyinfattade rutor av flerfärgat glas, i ett rektangulärt slätputsat fält. Portalen avtäckts med ett litet kopparkärl.

Samtliga tak är klädda med kopparplåt och försedda med fotrännor. Utsprånget vid takfot och vindskivor är minimalt, vilket ger kyrkobyggnaden ett speciellt utseende. Även stuprör och mindre avtäckningar är av kopparplåt.

På långhusets nock sitter vid den södra gaveln en delvis kopparinklädd skorsten i släthuggen granit. Bredvid den en sotarplattform i galvaniserat stål. På det norra takfallet sitter tre små takfönster uppe vid nocken. Korets västra gavel pryds av ett enkelt kors på nocken, och har på det södra takfallet en taklucka.

Sakristian har en taklucka åt väster samt en liten plåtinklädd ventilationsskorsten mitt på nocken.

Fasaderna är genomgående spritputsade utan markerade hörn eller lisener. Putsen är avfärgad i en kraftig varm gul ton. En sockel av släthuggen granit med snedfasad överkant löper längs hela byggnaden. En mycket stor ventilöppning med galler finns på sakristians västra sida, samt en något mindre på korets norra.

Samtliga fönster har ytterbågar av grönmålat trä och indelning i små rutor av ofärgat råglas. Omfattningarna av släthuggen granit är på sidorna utformade som hörnkedjor. Deras snedställda utgör själva solbänkarna. Korfönstret har dock yttre rutor av vanligt klarglas.

Exteriöra förändringar

Jäts nya kyrka har inte förändrats nämnvärt i exteriören utan får betecknas som mycket välbevarad.

Från början låg tak av svartplåt på långhus, kor och sakristia, vilka var målade i en brunröd färgton. Dessa byttes 1971 mot kopparplåt. Tornet och jaluksierna var dock redan från början täckta med kopparplåt. 1986 tillkom en sotarplattform på långhustaket.

Från början satt också rutor av färgat katedralglas i alla ytterbågar. Vid någon av restaureringarna, oklart vilken, har dessa bytts ut mot ofärgat råglas.

Det finns inte heller några uppgifter om när de yttre snickerierna målades gröna. De var tidigare laserade i en brunaktig färgton.

Interiör

Vapenhuset är mycket litet och grunt, men upplevs tack vare alla muröppningar inte som trångt. Det låga putsade taket med kryssvalv och det lilla spetsbågsfönstret ger det en medeltida karaktär.

Golvet är lagt med snedställda kvadratiska kalkstensplattor. Väggarna är slätputsade och avfärgade i en svagt ljusgul nyans. Taket är murat och utfört som ett lågt kryssvalv, putsat och flammigt avfärgat i en mörk ockra. I det hänger en lykta av gult katedralglas i blyspröjs. Dagsljus kommer från det högt sittande fönstret på söderväggen, på insidan försett med klarglas i innerbåge av gråmålat trä.

Ytterdörrens insida har många små speglar i kassetterande mönster och är målade i ljusgrått och vitt. De motstående dubbeldörrarna in till kyrkorummet är av modernare typ och glasade med smala stående rutor. De är målade i ljusgrått och sitter i ett stickbågsvalv i muren. Ett öppet stickbågsvalv åt norr leder till läktarens trapphus. Mot den södra väggen står en järnbeslagen kista och över den hänger två mässingslampetter.

Kyrkorummet är inte så stort men upplevs ändå som rymligt, både tack vare de många fönstren och det högresta innertaket. Rummet präglas av sin historiserande jugendstil med synlig takkonstruktion och medeltidsinspirerade fönster, men också av senare restaureringars försök att dämpa densamma.

Varken vindfång eller inbyggnader under läktaren finns, så kyrkorummet tar sin början direkt efter vapenhuset och sträcker sig fram till den spetsformade korbågen. Mittgångens plattläggning av kalksten är en direkt fortsättning av vapenhusets golv och sträcker sig fram till koret där den breddar sig ut till sidoväggarna. Golvet under bänkarna består däremot av oljade brädor.

Innertaket är klätt med längsgående mörkt betsad lockpanel, som avdelas av sammanlagt elva synliga takstolar. Dessa är också mörkt betsade och relativt enkelt utformade med ett litet inslag av blå färg på de skurna dekorationerna. Innerväggarnas puts är slät och saknar all form av dekorationsmåleri. Den är avfärgad i en ljust gul nyans förutom fönsternischernas snedställda nederdel som målats i en ljust grå oljefärg. Sidoväggarnas fönster har innerbågar med samma spröjsning som ytterbågarna, men är målade i ljusgrått och försedda med rutor av klarglas.

På den norra väggen sitter fyra mässingslampetter. Tre likadana sitter på den södra, samt en psalmnummertavla med riklig förgyllning. Den andra tavlan sitter på den östra väggen, norr om korbågen och bredvid den står ett gråmålat ståndur med viss förgyllning. På motsvarande sida om bågen sitter den äldre predikstolen och dess något senare ljudtak. Dessa är huvudsakligen mörkt betsade i brunt med förgyllda dekorationer och inslag av rött, silver och blått. Baldakinen kröns av tre trumpetande putti med palmblad i handen.

Bänkarna är av öppen typ och står i två kvarter med mittgången som avskiljare. Deras gavelstycken har en strikt formgivning i jugendstil och är målade i mörkt blått med inslag av rött och guld. Ryggar sitsar och psalmboksstöd är målade i en ljusare gråblå färg och försedda med sittdynor i ljust rött tyg. Bänkarna står placerade mot ytterväggarna och sidogångar saknas. Över bänkarna hänger fyra mässingskronor.

En svagt rundad kalkstenstrappa i korbågen leder upp till koret, vars golv också består av kalkstensplattor. Taket är utformat som ett fyrdelat kryssribbvalv och både det och de slätputsade väggarna är avfärgade i en svagt gul nyans.

Som kontrast till det mörkare korutrymmet utgör dess målade fönster åt väster kyrkorummets självklara blickfång. Det förfärdigades av konstnären David Ralson och med sin geometriskt fragmentiserande 1960-talsprägel avviker det från kyrkorummets jugendkaraktär. Under fönstret står altaret och framför det den tresidiga lilla altarringen. Dess mjukt formade stickbågar är genombrutna i ett smalt ribbverk och mellan dessa bågar är stiliserade rosor utskurna. Färgen är ljust grå med inslag av guld, och med knäfallet klätt med mörkblått tyg. Vid korets norra vägg står dopfunten i trä från 1700, med sitt kronformade lock av genombrutna voluter. I den södra muren finns en rektangulär öppning i muren in till sakristian. Spegeldörren är målad i ljusgrått och vitt.

Sakristian är mycket liten och ger med sitt låga tak och de små spetsbågsfönstren ett medeltida intryck. Väggarna är slätputsade och avfärgade i ljust gult, medan det pappspända taket är målat vitt. Golvet är klätt med en gråblå heltäckningsmatta.

De två fönstrena åt väster släpper in dagsljuset, medan det östra är förbyggt med en fast skåpinredning som också innehåller en enklare altarplats. Bredvid dessa finns i det nordvästra hörnet av sakristian en liten trappa upp till predikstolens dörr.

Åt söder finns ett litet grunt vindfång innanför ytterdörren, och båda dörrarna är målade i ljusgrått och vitt. I taket hänger en mycket liten mässingskrona.

Läktaren bärs upp av sex smala kolonner som målats i en ljust gråröd färg. Utrymmet under läktaren är delvis öppet då de bakersta bänkraderna tagits bort. Mot den östra väggen står två större gråmålade förvaringsskåp. I den norra delen står även en ljusbärare av svart smidesjärn. Taket under läktaren är laserat i en ljust rödbrungrön nyans och har två infällda moderna armaturer.

Läktarbarriären är målad i flera ljusgrå nyanser med viss förgyllning på listerna och har en utformning som liknar altarringens. Den är dock enklare och saknar skurna dekorationer. Formen är rak närmast sidoväggarna, men till största delen tresidigt utbyggd över mitten av kyrkorummets. Barriären har sammanlagt 13 mjukt formade stickbågsvalv med genombrutna ribbverk.

Valvet mellan vapenhuset och läktartrappan är smalt och djupt. Själva trappan är spiralformad och på planstegen klädd med kalksten. En våning upp finns en liten avsats med en grå dörr med säkerhetsglas åt norr, vilken leder vidare upp i tornet. Åt söder leder ytterligare tre trappsteg upp till tornrummets breda dörr.

Tornrummet är ovanligt utformat och öppnar sig med ett brett stickbågsvalv ut mot orgelläktaren och kyrkorummets i väster. Väggarna är slätputsade och avfärgade i svagt gult, och de två fönstren i väster gör rummet ljust. Golvet är lagt med oljade brädor och taket utformat som kyrkorummets innertak, det vill säga med lockpanel och synliga takstolar i brun betsfärg. Här finns elcentral och förvaringsskåp, samt mot västra väggen en läktarbänk i originalutförande. Över dörren i den norra muren sitter en modern lampett i mässing och frostat glas.

Tre trappsteg i spetsbågsvalvet leder ner till läktaren, vars golv har tre gradänger. Den nedersta främre delen är klädd med gråblå heltäckningsmatta. På den norra sidan står två korta rader av originalbänkarna och på den södra en rad. De är gracilt utformade med genombrutna ribbverk i ryggstöden och målade i gråblått.

Orgelhuset är förhållandevis litet och uppdelat i en främre och en bakre del, med en upphöjd gång däremellan. Huset och fasaden är genomgående målade i ljust blått med mörkblå ramverk och tunna röda dekorrande. Fasaden har en modern och mycket enkel utformning utan särskild utsmyckning. Över läktaren hänger två mindre mässingskronor och på den bakre väggen sitter två mässingslampetter.

Torntrappan belyses av det övre av utbyggnadens två små fönster. Den fortsätter först i spiralform men övergår i en rak trätrappa över tornrummets sadeltak. Innertaket i trapphuset är av omålad råspont och pärlspont.

Tornvinden är oinredd och mycket liten. Den får sitt ljus av de tre smala fönstren åt öster. I taket hänger en mycket stor stallykta av bleckplåt och klarglas. I den västra muren en rödmålad plåtdörr som leder in till långhusets vind.

En öppen trätrappa på den södra väggen leder vidare upp till klocktornet. Där hänger kyrkans två klockor. Två breda ljudluckor av enkel panelkonstruktion åt varje väderstreck täcker insidan av de annars öppna jalousierna.

Kyrkans källare är mycket liten och befinner sig under koret i väster. Genom dörren åt söder kommer man till en S-formad betongtrappa ner till ett litet kvadratisk förrum. Åt öster finns en toalett och rakt fram, åt norr, ligger ett litet pannrum.

Interiöra förändringar

Interiören till Jäts nya kyrka ritades i en ganska stram och enkel men ändå lätt och luftig jugendstil. Den dock präglas idag mest av de omdaningar som genomfördes under ledning av arkitekt Hans Lindén år 1965, samt även den färgsättning som tillkom vid den senaste restaureringen år 2004.

1959 fick kyrkan en ny orgel med modern fasad, av Fredriksborgs orgelbyggeri i Hilleröd, Danmark

Koret hade tidigare en dekormålning föreställande Fågel Fenix och Pelikanen, vilken överputsades 1965. Samma år gjordes bänkarna om med traditionella sitsar och ryggstöd. De hade tidigare genombrutna ryggstöd av tunna ribbor, vilket ännu kan ses på läktarbänkarna. Ett nytt värmesystem installerades och korfönstret försågs med målningar av konstnären David Ralson. Altarringen byggdes om och läktaren sänktes. Innerväggarna målades slutligen om i en ljusare färg än tidigare.

Vid restaureringen år 2004 lagades innerväggarnas puts och avfärgades i den nyans de har idag. De två främsta bänkarna togs bort och de resterande bänkarna målades i samma kulör men med ljusare ryggar. Orgeln målades i samma blå färg som bänkarna med röda dekorrande och i kyrkorummet fernissades golvet. Ett smidesräcke sattes upp vid korets trappa och en ny ljudanläggning installerades. Rörelsedetektorer och brandlarmsklocka sattes upp i kyrkorummet och flera synliga elledningar drogs om under golvet.

Viktigare inventarier

De båda klockorna hämtades från den gamla kyrkans klockstapel. Den större av dem härrör från 1300-talet. Likaså följde predikstol (1646), ljudtak (1713) och dopfunt (1700) med från den gamla kyrkan när den nya togs i bruk.

Kyrkogården

Kyrkan ligger mitt på den lilla kyrkogården som är belägen invid landsvägen som går genom Jäts by, med församlingshemmet på den andra sidan. Miljön präglas av den omgivande lunden av stora ekar och andra äldre lövträd, men med vida utsikt över slätten. Det öppna odlingslandskapet sträcker sig kilometervis åt söder och väster.

Kyrkogården omges åt alla håll av en vallmur av kallmurad natursten, som vid den höga dubbelgrinden i öster försetts med kraftiga grindstolpar av huggen sten i skulptural form. Trädkrans saknas, men kyrkogården omges av äldre lövträd. En gång av röd kalksten löper från östra grinden fram till kyrkporten och kantas av en allé av nyplanterade lövträd. Några grusgångar finns runt kyrkan men i övrigt är kyrkogården helt gräsbevuxen. Grusgravar saknas också helt. Gravvårdarna är koncentrerade till den västra delen och avdelas genomgående av låga rygghäckar. Den östra delen är i stort sett ännu oanvänd. En brunn av murad kullersten står precis väster om koret.

Kulturhistorisk karaktärisering och bedömning

Jäts kyrka ritades år 1908 av arkitekten Erik Lallerstedt, Stockholm, som strax efter även ritade det tidigare post- och televerkshuset vid Stortorget i Växjö. Den skapades i en stram jugendstil med starka influenser av nationalromantik, en byggnadsstil som är mycket ovanlig bland länets kyrkor. Med den udda utformningen av tornets högresta spira har den en alldeles egen karaktär, även om det inte gjordes riktigt lika högt som på ritningarna.

Exteriören har knappt rörts sedan kyrkan byggdes utan får betraktas som mycket välbevarad. Taktäckningen har ändrats från svartplåt till kopparplåt och snickerierna som tidigare var mörkt bruna är idag gröna. Dessa mindre förändringar har knappast någon betydelse för upplevelsen av kyrkan utifrån. Däremot byttes vid något tillfälle, troligen vid restaureringen 1965, de tidigare katedralglasen i ytterbågarna mot ofärgat råglas. De förutvarande katedralglasen var svagt färgade och gav interiören ett mildare dagsljus än dagens glas. Det vore önskvärt att dessa vid en framtida restaurering återställdes för att värna om den berövade jugendkaraktären i interiören.

Restaureringen 1965 under Hans Lindén berörde endast kyrkans interiör och bidrog starkt till att omdana kyrkorummet åt det mer nyklassicistiska hållet. Väggarna putsades nästan vita och måleriet i koret putsades över. De gracilt utformade bänkarna omskapades med hela ryggsöd, vilket förändrade upplevelsen av hela rummet. De ger ett minst sagt klumpigt intryck i sammanhanget. Samtidigt sänktes läktaren och altarringen gjordes om. Den senare består dock av originaldelar.

Över huvud taget kan man säga att mycket av de fina nyanserna i jugendstilen gått förlorade i interiören genom senare års restaureringar. Det handlar dock om åtgärder som inte är omöjliga att åtgärda eller kompensera.

Färgsättningen i kyrkorummet upplevs som mycket splittrad. De ljusa väggarna ger i kombination med de ofärgade råglasrutorna ett kallt intryck, samtidigt som sikten ut genom fönstren omöjliggjorts. Bänkarnas knallblå färg är ett resultat av sextioalets restaurering, vilken mildrades med ljusare ryggstöd år 2004. Altarring och läktarbarriär går i ljust gråa och vita nyanser, med inslag av förgyllning, vilket mer anknyter till klassicistiska ideal. Taket har däremot kvar sin betsade färg, möjligen har den bättrats på och gjorts mörkare vid någon av restaureringarna. Läktarens pelare har en oren röd färg som inte korresponderar med någon annan inredningsdetalj. Dessutom är altarfönstrets målning mycket färgglad och bidrar till det något splittrade intrycket.

Med svagt färgade katedralglas i ytterbågarnas rutor skulle det infallande ljuset bli mjukare och varmare, vilket möjligen kan kompensera den alltför ljusa väggfärgen. Den övriga inredningen borde ges en mer enhetlig färgsättning i ljusa men varma färger. Bänkarna har troligen varit ljust gråblå från början eller eventuellt betsade i enlighet med taket. Altarring och läktarbarriär har stilmässigt tidigare hängt ihop med dessa och bör ges en liknande färgsättning.

Vapenhusets tak, vilket är ett putsat kryssvalv, är flammigt färgsatt i mörk gulockra. Det borde putsas i samma kulör som väggarna, vilket är brukligt inom kyrkobyggartraditionen.

De numera överputsade målningarna i koret utgjorde kyrkans enda rent dekorativa element då den byggdes. Muralmåleri från denna tid har i många landsortskyrkor varit en efterkonstruktion för att förnya kyrkan efter senare stilideal, men i Jäts nya kyrka hör de till den epok då byggnaden uppfördes. De är alltså en viktig del av dess historia och ursprung. Dekorativt måleri från sekelskiftet 1900 avfärdas fortfarande ofta som ointressant i kyrkosammanhang, men i det här fallet hör de till den arkitektoniska utformning som kyrkan gavs. Det vore därför önskvärt att det vid kommande restaurering undersöks om dessa kan tas fram och konserveras på ett tillfredsställande sätt.

Mycket av jugendstilens har gått förlorad i kyrkorummet. Detta upplevdes från början troligen som varmare och inte fullt så upplyst som det är idag med sina ofärgade rutor. Dessutom var färgsättningen mer harmonisk och bänkinredningen betydligt mindre dominerande med sin gracila utformning. Det senare är svårare att åtgärda, men med en väl genomtänkt färgsättning kan åtminstone något av sekelskiftesstämningen återskapas.

Händelseregister

- 1857 - Diskussionen om en ny kyrka i Jät tas upp i församlingen
- 1902 - Baron August Wilhelm Rappe skänker marken där kyrkan kan byggas
- 1906 - Beslut tas om att bygga kyrkan
- 1908 - Bygget inleds
- 1909 - Kyrkan står färdig
  - Kyrkklockorna från den gamla kyrkans stapel hämtas
  - Orgel av orgelbyggare E Virell, Liatorp
- 1910 - Kyrkan invigs på trettondagen av biskop N J O H Lindström
- 1936 - Restaurering under ledning av arkitekt Paul Boberg, Växjö
  - Ytterväggarnas kalkfärg bättras på
  - Plåttaket målades
  - Alla utvändiga trädetaljer ommålades
  - Innerväggarna rengjordes och avfärgades något ljusare än innan

- 1959 - Ny orgel och fasad av Fredriksborgs orgelbyggeri i Hilleröd, Danmark
1960 - Yttre restaurering?
1965 - Invändig restaurering under ledning av arkitekt Hans Lindén
- Nytt korfönster av David Ralson
  - Ett nytt värmesystem installeras
  - Bänkarna görs om och minskas i antal
  - Altarringen byggs om
  - Läktaren sänks
  - Interiören målas i ljusa färger
  - Korets dekormålningar putsas över
- 1971 - Kopparplåt läggs på långhusets tak
1979 - Ny högtalaranläggning
1986 - Sotningsplattform monteras vid skorstenen
2004 - Invändig restaurering
- Väggarnas puts lagas och avfärgas
  - Bänkarna målas i samma kulör men med ljusare ryggar
  - De två främsta bänkarna tas bort
  - Golvet fernissas
  - Orgeln målas i samma blå färg som bänkarna
  - Elledningar i kyrkorummet dras om under golvet
  - Rörelsedetektorer och brandlarmsklocka sätts upp i kyrkorummet
  - Ny ljudanläggning installeras
  - Smidesräcke placeras vid koret

Källförteckning

Följande arkiv och litteratur har nyttjats i samband med vårdplansarbetet:

Antikvarisk- topografiska arkivet, Riksantikvarieämbetet i Stockholm.
Handlingar från Kungl. Byggnadsstyrelsen är inkluderade.

Klipparkivet vid Smålands museum: Jäts nya kyrka

Topografiska arkivet vid Smålands museum: Växjö kommun, Byggärenden, Jäts nya kyrka

Vassi Heidi, red, *Kyrkobyggnader i Kronobergs län*, 1998